



Európska
komisia



EURÓPSKY SOCIÁLNY FOND INVESTOVANIE DO ĽUDÍ

Čím je a čo robí

Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v jej mene nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

© Fotografia na titulnej strane: iStockphoto

Pre akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií, na ktoré sa nevzťahujú autorské práva Európskej únie, je potrebné získať povolenie priamo od držiteľa/držiteľov autorských práv.

*Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť
odpovede na vaše otázky o Európskej únii*

Bezplatné telefónne číslo*:
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektorí prevádzkovatelia mobilných sietí neumožňujú prístup
k číslam 00800 alebo tieto hovory spoplatňujú.

Viac doplňujúcich informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete. Sú dostupné cez server Európa (<http://europa.eu>).

Katalogizačné údaje a abstrakt nájdete na konci tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2012

ISBN 978-92-79-23818-5

doi:10.2767/65285

© Európska únia, 2012

Rozmnožovanie je povolené len so súhlasom autora.

Printed in Belgium

VYTLAČENÉ NA PAPIERI BIELENOM BEZ POUŽITIA ELEMENTÁRNEHO CHLÓRU (ECF)

ČÍM JE EURÓPSKY SOCIÁLNY FOND?

Európska únia sa zaviazala k vytvoreniu väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest a sociálne inkluzívnej spoločnosti. Tieto ciele tvoria jadro stratégie Európa 2020 na vytvorenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v EÚ. V súčasnom hospodárskom kontexte sú ešte náročnejšou úlohou.



Kroky na zvýšenie zamestnanosti

Európsky sociálny fond (ESF) je hlavným európskym nástrojom na podporu vytvárania pracovných miest, ktorý pomáha ľuďom získať lepšie pracovné miesta a zaisťuje spravodlivejšie pracovné príležitosti pre všetkých občanov EÚ. Robí tak prostredníctvom investícií do ľudského kapitálu, ktoré sú predpokladom na vytvorenie konkurencieschopnej pracovnej sily. Z finančných prostriedkov ESF je každoročne vynaložených 10 miliárd EUR na zlepšovanie pracovných vyhladok pre milióny obyvateľov Európy, pričom osobitná pozornosť je venovaná obyvateľom, napr. mladým ľuďom alebo starším zamestnancom, ktorí čelia prekážkam pri hľadaní zamestnania. Zameranie na znevýhodnené skupiny je súčasťou posilňovania sociálnej inklúzie, a zároveň naznačuje, že zamestnanie zohráva významnú úlohu pri podpore lepšej integrácie ľudí do spoločnosti a bežného života.

Projekty pre ľudí

ESF nie je pracovnou agentúrou, a teda nezverejňuje pracovné ponuky. Venuje sa skôr financovaniu projektov v členských štátoch EÚ a pomáha tak miliónom ľudí zlepšiť si vyhladky na zamestnanie. Tento cieľ realizuje financovaním desiatok tisícov miestnych, regionálnych a národných projektov zameraných na zamestnanosť v celej EÚ – od malých projektov komunitných charít, ktoré pomáhajú ľuďom so zdravotným postihnutím nájsť si prácu, až po celonárodné projekty na podporu odborného vzdelávania celej populácie. Projekty ESF sú rozmanité, či už ide o ich charakter, rozmer alebo ciele, a zameriavajú sa na široké spektrum cieľových skupín. Projekty sú zamerané na vzdelávacie systémy, učiteľov a žiakov, na mladých ľudí a starších uchádzačov o zamestnanie či na potenciálnych podnikateľov zo všetkých možných prostredí. V zornom poli ESF sú ľudia.

ESF - AKO POMÁHA A KOMU POMÁHA

Fond solidarity

V chudobnejších európskych regiónoch žije 35 % populácie Európy, pričom do týchto regiónov putuje viac ako dve tretiny rozpočtu ESF a zostávajúca jedna tretina je vyčlenená pre bohatšie regióny. Všetky krajiny a regióny teda dostávajú podporu od ESF, avšak tie, ktoré ju potrebujú najviac, získavajú viac. A táto podpora má obrovský dopad. Každý rok ESF pomôže približne 11 miliónom ľudí. Z nich viac ako 7 miliónov predstavujú nezamestnaní alebo pracovne neaktívni ľudia, 5,7 milióna sú ženy a viac než 3 milióny sú ľudia mladší ako 25 rokov. Takmer 1 milión pochádza zo skupín migrantov alebo etnických menšín – medzi inými sú to napr. Rómovia, pričom 400 000 trpí zdravotným postihnutím. V čase vysokej nezamestnanosti prostriedky z ESF skutočne zlepšujú príležitosti ľudí nájsť si zamestnanie a na zlepšenie životných podmienok.

Stanovenie priorít

Európska komisia a členské štáty EÚ spoločne stanovujú priority ESF a spôsob, akým bude využívať svoje značné zdroje. Časť projektov je zameraná na posilnenie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov pomocou odborných školení zameraných na

osvojovanie si nových zručností a nových spôsobov práce. Ďalšie projekty sa sústreďujú na zlepšovanie dostupnosti zamestnania – v ich rámci ide o pomoc mladým ľuďom pri prechode zo školy do práce alebo poskytnutie odborného vzdelania pre menej kvalifikovaných uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich pracovné vyhliadky. Možnosti odborného a celoživotného vzdelávania, ktorých cieľom je vybaviť ľudí novými typmi zručností, sú významnou súčasťou mnohých projektov ESF.

Spolupráca v partnerstvách

Vymedzovanie úloh a monitorovanie činnosti ESF vykonávajú spoločne EÚ, vnútroštátne a regionálne úrady a sociálni partneri – odbory a združenia zamestnávateľov. Samotné projekty ESF realizuje široké spektrum organizácií: verejné úrady práce, charity a sociálne podniky, poskytovatelia odborného vzdelávania alebo ich kombinácia. Tento systém sa vyznačuje tým, že finančné prostriedky sa poskytujú prostredníctvom organizácií, ktoré poznajú miestne pomery a vedia najlepšie využiť tieto prostriedky tak, aby ľudia nadobudli lepšie pracovné možnosti a vyhliadky.



ČO ROBÍ ESF

Posilňovanie pracovných miest a vyhliadok

Finančná kríza spôsobila, že je dvojnásobne ťažšie udržať ľudí v zamestnaní alebo im pomôcť rýchlo sa vrátiť do zamestnania, ak prídu o prácu. Kríza ohrozuje mnohé organizácie a pracovníkov, a preto je zamestnanosť podporovaná rôznymi činnosťami ESF. V prípade skracovania pracovného času sa pomocou programov ESF podporujú pracovníci tak, že sa im umožní účasť na odbornom školení, na ktorom si môžu zlepšiť svoje zručnosti a naučiť sa byť prínosom pre svoju firmu. Ak sa nedá predísť strate zamestnania, ESF môže vybaviť pracovníkov novými zručnosťami, ktoré si zamestnávateľia žiadajú, a pomôcť tak pracovníkom rýchlo sa vrátiť do zamestnania.

Ekologické pracovné miesta v prospech rastu

Španielsky program Green Jobs (Ekologické pracovné miesta) pomáha spolu 28 000 pracovníkom nadobúdať ekologické zručnosti a kvalifikácie, ktoré sú potrebné v meniacom sa hospodárstve. Prednosť sa dáva pracovníkom zo spoločností a odvetví, ktorým hrozí reštrukturalizácia, a cieľom je pomôcť im rýchlo sa vrátiť do zamestnania. Iniciatíva takisto podporuje približne 1 000 začínajúcich podnikov so zámerom podporiť rast nových ekologických podnikov.

Pedagogické zručnosti v Lotyšsku

Zníženie výdavkov vo verejnom sektore v Lotyšsku motivovalo vznik projektu Raising teachers (Pozdvihnutie učiteľov), ktorý ponúkol rekvalifikačné možnosti pre 22 000 učiteľov. Niektorí sa rekvalifikovali na pracovné miesta v iných odvetviach, ako napr. v účtovníctve alebo riadení projektov. Ďalší sa rozhodli zdokonaľiť svoje pedagogické zručnosti tak, že sa kvalifikovali na výučbu nových predmetov a na vyšších stupňoch štúdia.

Verejné služby, na ktoré sa možno spoľahnúť

Ak hrozí strata zamestnania, prvým pomocným bodom sú často verejné služby zamestnanosti. Zohrávajú významnú úlohu pri opätovnom začleňovaní ľudí do trhu práce a pri poskytovaní informácií o možnostiach odborného vzdelávania. V určitých prípadoch, a to najmä v menej rozvinutých regiónoch, musia skvalitniť služby, ktoré ponúkajú uchádzačom o zamestnanie a ďalším osobám. Projekty ESF v mnohých krajinách zlepšujú kvalitu verejných služieb, a to prostredníctvom odborného vzdelávania zamestnancov, nových počítačových systémov a lepšieho strategického plánovania a organizácie. To sa často realizuje v spolupráci s inými členskými štátmi EÚ, ktoré sprostredkujú svoje odborné znalosti.

Zlepšovanie možností vzdelávania a odbornej prípravy



Podiel pracovných miest vyžadujúcich si vysokú kvalifikáciu na trhu práce neustále rastie a dopyt po pracovných miestach vyžadujúcich si nízku kvalifikáciu klesá. V budúcnosti sa očakáva pokračovanie tohto trendu. Toto je jeden z významných dôvodov, prečo ESF podporuje lepšie vzdelávanie a viac možností odborného výcviku. Prostriedky z ESF sa vynakladajú v celom odvetví vzdelávania a odbornej prípravy, od základných škôl cez vysokoškolské vzdelávanie až po celoživotné vzdelávanie pre pracovníkov každého veku. Lepšie vzdelanie má aj ďalšie výhody – ľudia s dobrou kvalifikáciou zarobia počas svojho produktívneho života viac než tí, ktorí majú menej zručností a žiadne kvalifikácie.

Projekty ESF zlepšujú systémy školského vzdelávania tak, že aktualizujú učebné osnovy, zavádzajú systémy IT, rozvíjajú zručnosti učiteľov a podporujú rodičov, aby sa viac zapájali do vzdelávania svojich detí. Mnohé činnosti sa zameriavajú na zníženie počtu ľudí, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku. Bez kvalifikácie sú pracovné vyhliadky takéhoto mladého človeka značne obmedzené, a teda prostredníctvom povzbudení, aby svoje vzdelávanie dokončili, im ESF zaisťuje lepšie pracovné príležitosti. Tieto činnosti sa však nekončia za dverami školy. Na úrovni vysokoškolského vzdelávania ESF vytvára lepšie prepojenia medzi univerzitami a svetom podnikania s cieľom zaisťiť, aby zručnosti mladých ľudí zodpovedali aktuálnym potrebám a dopytu a aby im zaručili udržateľnú kariéru.

ESF financuje aktivity v celej EÚ, ktorých cieľom je pomáhať ľuďom nadobúdať zručnosti potrebné na získanie pracovného miesta a zlepšovať ich zamestnateľnosť. Projekty zamerané na odborné vzdelávanie a zručnosti pokrývajú širokú škálu činností, od špecializovaných interných projektov, ktoré vybavujú pracovníkov novými kompetenciami, až po celonárodné poukážky na školiace systémy, z ktorých si pracovníci a uchádzači o zamestnanie môžu slobodne vybrať. ESF zároveň podporuje celoživotné vzdelávanie s cieľom pomáhať pracovníkom naučiť sa novým zručnostiam podľa toho, ako si to vyžaduje ich kariéra.

Pri financovaní vzdelávacích a školiacich kurzov pre všetkých putuje podpora ESF osobitne k ľuďom s nízkou alebo žiadnou kvalifikáciou.

Podpora lepších vyhliadok pre mladých ľudí

Finančná kríza osobitne tvrdo doľahla na zamestnanosť mladých ľudí – zatienila ich ambície a ohrozila budúci rast. Projekty ESF každoročne podporia 3 milióny ľudí tak, že ich vybaví zručnosťami, ktoré zamestnávateľia vyžadujú a usmernia ich pri hľadaní si zamestnania. Programy odborného vzdelávania a mentoringu pomáhajú mladým ľuďom s nízkou kvalifikáciou zdokonaľiť si zručnosti a zlepšiť pracovné vyhliadky. Prostredníctvom lepšej kvalifikácie nadobúdajú dodatočné zručnosti, ktoré zvyšujú ich príťažlivosť pre zamestnávateľov, napr. v oblasti riadenia alebo informačných technológií.

ESF podporuje aj mobilitu. Tisíce mladých ľudí získavajú v zahraničí pracovné skúsenosti a jazykové zručnosti. Ďalším cieľom je posilnenie systémov stáží. Ide o ponúknutie pracovných skúseností v kombinácii s odborným vzdelávaním s cieľom nadobudnúť zručnosti, ktoré zamestnávateľia vyhľadávajú.

Nové zručnosti pre starších pracovníkov



ESF každý rok pomôže približne 500 000 starším pracovníkom riešiť problémy spojené s diskrimináciou z dôvodu veku a potrebou pracovať dlhšie. Aj napriek hodnotným skúsenostiam majú starší uchádzači o zamestnanie problém nájsť si prácu. Projekty ESF reagujú zabezpečením nových zručností, ktoré zlepšia ich pracovné vyhliadky a pomôžu im zmeniť pracovné zameranie. Tí, ktorí pracujú, môžu prostredníctvom odborného vzdelávania zdokonaľiť svoje zručnosti a maximalizovať svoj prínos, napr. mentorovaním mladších pracovníkov. A projekty celoživotného vzdelávania umožňujú všetkým pracovníkom aktualizovať svoje zručnosti a kompetencie, čo im pomôže predĺžiť si profesionálny život a zvýšiť sociálnu a finančnú nezávislosť.

Mnohé projekty ESF presvedčajú tradične zmysľajúce malé a stredné podniky (MSP) a riaditeľov, aby zamestnávali podnikavých mladých ľudí na zabezpečenie nových činností spoločnosti – budú hnať silou inovácie prostredníctvom nových dizajnov, nových technológií a nových vývozných trhov.

Pomocná ruka pre núdzných

Hoci sa Európa zaraďuje medzi najprosperujúcejšie regióny sveta, 16 % jej občanov – 80 miliónov ľudí – žije v chudobe. Mnohí títo ľudia sú nezamestnaní, príliš znechutení, aby si hľadali prácu, prípadne pochádzajú zo znevýhodnených skupín. Patria medzi nich slobodní rodičia, ktorí sa musia starať o deti, ľudia so zdravotným postihnutím, o schopnostiach ktorých zamestnávateľia pochybujú, nedávni prisťahovalci so slabými jazykovými zručnosťami a menšiny, ako napr. Rómovia, ktorí čelia otvorenej diskriminácii. Zatiaľ čo systémy sociálneho zabezpečenia sa snažia čo najviac zmierňovať ich situáciu, lepším riešením pre mnohých je cesta k zamestnaniu a nezávislosť a sociálne výhody, ktoré práca ponúka.



Z 11 miliónov ľudí, ktorým ESF každoročne pomôže, 900 000 predstavujú prisťahovalci alebo príslušníci etnických menšín, ako napr. Rómovia.

Projekty ESF každoročne pomôžu okolo 400 000 ľuďom so zdravotným postihnutím, pričom často sa spolupracuje s potenciálnymi zamestnávateľmi pri hľadaní pružných riešení, ako napr. prispôbenie pracovísk alebo vytváranie sociálnych podnikov s cieľom ponúknuť pracovníkom so zdravotným postihnutím prácu, ktorá bude vhodná vzhľadom na ich postihnutie. Prisťahovalcom, ktorí si hľadajú prácu, ESF pomáha nadobúdať jazykové zručnosti a získať uznanie kvalifikácií. Jedným zo spôsobov prehĺbenia integrácie Rómov v rámci európskej spoločnosti je prednostne sa zameriavať na zlepšenie ich pracovných vyhlídk, a to prostredníctvom riešenia problémov spojených so vzdelávaním, zamestnanosťou, rodovou rovnosťou či zdravím.

Plošnejšie poskytovanie starostlivosti o deti úzko súvisí s vyššou zamestnanosťou žien, z čoho vyplýva, že zariadenia starostlivosti o deti môžu zohrávať významnú úlohu pri zvyšovaní pracovných možností žien.

Ďalšou prioritou je podpora pracujúcich žien. V rámci mnohých činností sa zlepšuje prístup k zariadeniam starostlivosti o deti, ktoré umožňujú ženám rýchlejšie sa vrátiť do práce. Ďalšie činnosti podporujú ženy v nadobúdaní technických a počítačových zručností, ktoré im otvárajú nové možnosti, alebo zapájajú úspešné podnikateľky, aby pôsobili ako mentorky pre ženy, ktoré si chcú založiť vlastný podnik. ESF každý rok pomôže 5,7 miliónu žien zlepšiť si pracovné vyhlídky.

Podpora podnikateľov a tvorba pracovných miest



Podnikanie má zásadný význam, pretože vytvára pre ľudí pracovné miesta. Z 23 miliónov podnikov v Európe 99 % predstavujú malé podniky, na ktoré zároveň pripadajú dve z troch pracovných miest v súkromnom sektore. Práve preto ESF podporuje podnikanie. A to nie je všetko – pomoc znevýhodneným ľuďom založiť si podnik znamená pomôcť im stať sa sebestačnými. Možno teda hovoriť aj o jednoznačných sociálnych výhodách. Podnikateľom môžeme nazvať mnohých ľudí – matku, ktorá chce rozbehnúť internetový podnik z domu, skúseného prisťahovalca maliara, ktorý by si chcel založiť malú spoločnosť a zamestnať zopár priateľov, alebo skupinu vedcov, ktorí by radi pretrazili na trhu s novou technológiou. Všetkým týmto ľuďom ESF ponúka veľa možností, ako napr. školenie o riadení podniku, mentoring a vedenie pri vybavovaní formalít spojených so založením podniku a prvou fázou jeho fungovania, odborné školenia pre zamestnancov, prístup k sieťam iných podnikateľov a podporu v oblasti vývozu a rozširovania činnosti na medzinárodnej úrovni tam, kde je to potrebné.

Podpora ESF sa nekončí pri zabezpečovaní odborného vzdelávania a vedenia. Veľkým problémom mnohých začínajúcich podnikateľov je získať prístup ku kapitálu, resp. malým podnikateľským pôžičkám na podporu podnikania v ranej fáze. Komerčné banky často považujú za príliš rizikové poskytnúť im pôžičku. Mnohé projekty ESF preto ponúkajú mikropôžičky pre malých podnikateľov. Tieto projekty mikrofinancovania môžu byť vyhradené pre konkrétny región alebo určené osobitnej skupine, ako sú napr. prisťahovalci alebo mladí ľudia. Naopak, na európskej úrovni nástroj mikrofinancovania Progress spolupracuje s poskytovateľmi mikropôžičiek v členských štátoch a ponúka pôžičky až do výšky 25 000 EUR podnikom a začínajúcim podnikom v celej Únii.

PRAKTICKÉ INFORMÁCIE

Kto môže získať finančné prostriedky z ESF?

Financovanie prostredníctvom ESF je dostupné v členských štátoch a regiónoch. ESF nepodporuje projekty priamo z Bruselu. Programy ESF sa vykonávajú formou jednotlivých projektov, ktoré realizujú zúčastnené organizácie rôzneho druhu, napr. verejné orgány, spoločnosti, MVO a sociálni partneri pôsobiaci v oblasti zamestnanosti a sociálnej inklúzie. Organizácie, ktoré by sa chceli zapojiť, by sa mali spojiť s riadiacim orgánom ESF vo svojom členskom štáte alebo regióne.

Odkiaľ pochádzajú finančné prostriedky ESF?

Finančné prostriedky ESF pochádzajú z rozpočtu Európskej únie a závisia od príspevkov jednotlivých štátov. ESF predstavuje o niečo viac než 10 % z celkového rozpočtu EÚ. Na obdobie rokov 2007 až 2013 dosahuje rozpočet ESF výšku 75 miliárd EUR, čo ročne predstavuje takmer 10 miliárd EUR.



© Shutterstock

AKÁ JE BUDÚCNOSŤ ESF?

V období rokov 2014 až 2020 bude ESF aj naďalej hlavným nástrojom EÚ v oblasti investovania do ľudského kapitálu. Bude poskytovať konkrétnu podporu ľuďom, ktorí si potrebujú nájsť prácu alebo udržať si súčasnú zamestnanie. Prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy bude prispievať k propagovaniu konkurencieschopnej európskej pracovnej sily. Zintenzívni úsilie v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu u najzraniteľnejších

skupín, ako sú napr. ľudia s nízkou kvalifikáciou, etnické menšiny (napr. Rómovia), starší ľudia, slobodní rodičia alebo migranti. V neposlednom rade bude podporovať inštitucionálne budovanie kapacít. S cieľom zvýšiť vplyv takýchto opatrení sa podpora bude sústreďovať do obmedzeného množstva priorít v súlade s európskou stratégiou rastu a tvorby pracovných miest a spoločným úsilím o prekonanie dôsledkov hospodárskej krízy.

Európska komisia

Európsky sociálny fond: investovanie do ľudí - Čím je a čo robí

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie

2012 — 8 s. — 14,85 × 21 cm

ISBN 978-92-79-23818-5

doi:10.2767/65285

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastúpeniach alebo delegáciách Európskej únie. Ich kontaktné údaje nájdete na <http://ec.europa.eu> alebo si ich môžete vyžiadať faxom na čísle +352 2929-42758.

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Predplatné (napr. ročné série *Úradného vestníka Európskej únie*, zberky rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie):

- prostredníctvom obchodných distribútorov Úradu pre vydávanie publikácií EÚ (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm).

V tejto brožúre je predstavený Európsky sociálny fond. Brožúra obsahuje informácie o tom, čím je a čo robí, a opisuje, ako činnosti ESF pomáhajú mnohým skupinám ľudí v celej Európe nadobúdať nové zručnosti a zlepšovať si pracovné vyhliadky.

Brožúru sprevádza séria 27 listov o jednotlivých členských štátoch EÚ. Listy obsahujú podrobnosti o danej krajine, pokiaľ ide o jej priority financovania a programy ESF, a uvádzajú príklady skutočných projektov, kde možno vidieť, ako finančné prostriedky z ESF zvyšujú zamestnanosť a sociálnu súdržnosť.

Ak sa chcete dozvedieť viac o Európskom sociálnom fonde a o tom, čo robí pre európskych občanov, a najmä vo vašej krajine, navštívte internetovú stránku ESF: <http://ec.europa.eu/esf>

